

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

ІСТОРІЯ, КОНЦЕПЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ ТА ПЕДАГОГІКИ

Електронні методичні рекомендації
до семінарських занять з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

ОДЕСА
2023

УДК 37.013(072)
I-895

Укладачі:

Л. Б. Прокоф'єва, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Л. В.-В. Вейландє, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Рецензенти:

В. В. Пєнов, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти біологічного факультету ОНУ імені І. І. Мечникова

Н. В. Нагорна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи факультету психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова

*Рекомендовано вченою радою
факультету психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол №7 від 14 червня 2023 р.*

I-895 **Історія**, концепції та інновації в галузі освіти та педагогіки [Електронний ресурс] : електрон. метод. рекомендації до семінарських занять з курсу для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки" / уклад.: Л. Б. Прокоф'єва, Л. В.-В. Вейландє. – Одеса, 2023. – 38 с. – 0,9 МБ.

Методичні рекомендації містять питання для обговорення на семінарських заняття, практичні завдання, завдання для самостійної роботи.

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів спеціальності «Освітні, педагогічні науки» та допомагають при підготовці до семінарських занять, оформленні робіт при самостійному виконанні завдань.

УДК 37.013.(072)

© Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Змістовий модуль 1. Історія зарубіжної освіти й педагогіки	6
Змістовий модуль 2. Історія вітчизняної педагогічної думки	17
Змістовий модуль 3. Концепції та інновації в галузі освіти та педагогіки	26
Перелік питань для підсумкового контролю	33

ВСТУП

Метою викладання навчальної дисципліни **«Історія, концепції та інновації в галузі освіти та педагогіки»** є теоретична підготовка магістрів до професійно-педагогічної та науково-педагогічної діяльності шляхом опанування історичного досвіду розвитку освіти, вищої школи, педагогічної думки, історичних та сучасних концепцій та інновацій в галузі освіти та педагогіки.

Основними завданнями вивчення дисципліни **«Історія, концепції та інновації в галузі освіти та педагогіки»** є: вивчення основних закономірностей та етапів розвитку педагогічної думки від найдавніших часів до сучасності; формування цілісного уявлення про розвиток педагогічної думки, виховання й школи в провідних зарубіжних країнах; вивчення вітчизняних та зарубіжних концепцій виховання особистості; опанування передовим педагогічним досвідом, інновацій в галузі освіти та педагогіки; навчання критичному сприйняттю та аналізу різних педагогічних теорій, процесів, концепцій та явищ.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- основні шляхи та закономірності розвитку виховання, школи та педагогічної думки у різні історичні періоди;
- сучасні концепції виховання та педагогічні течії через їх історичний родовід;
- погляди та спадщину найвидатніших педагогів минулого;
- витоки історії педагогіки й процес її розвитку, що впливають на формування світогляду майбутніх спеціалістів;

уміти:

- застосовувати кращі здобутки педагогічної мудрості українського й інших народів світу у своїй майбутній професійній діяльності;
- самостійно мислити (бачити і розуміти закономірності розвитку педагогічних категорій);

- критично ставитись до педагогічної спадщини минулого, що буде утримувати майбутнього педагога від консерватизму і рутини, а також від псевдоноваторства в роботі;
- послуговуватися методами ретроспективного аналізу історико-педагогічних явищ і фактів;
- давати принципову оцінку різним педагогічним концепціям і теоріям;
- здійснювати аналіз першоджерел, архівних документів (накази, постанови, звіти, періодичні видання, підручники та посібники різних часів), фіксуючи результати аналізу в довільній формі;
- зіставляти історико-педагогічну навчальну інформацію та сучасну практику навчання й виховання української молоді;
- виконувати творчі роботи, реферування літератури, історико-педагогічні дослідницькі проекти.

Змістовий модуль 1. Історія зарубіжної освіти й педагогіки
Семінарське заняття 1. Виховання, освіта та зародження педагогічної
думки у епоху Античності. Середньовіччя та Відродження

Питання для обговорення:

1. Освіта і виховання у Давній Греції. Спартанська система виховання. Афінська система виховання. Зіставлення цих систем.
2. Школи Стародавнього Риму, їх особливості.
3. Педагогічні погляди стародавніх філософів (Сократ, Платон, Аристотель, Демокрит, Квінтіліан).
4. Загальна характеристика рівня розвитку культури й освіти епохи європейського Середньовіччя. Система шкіл та зміст середньовічної освіти. Особливості лицарського виховання.
5. Виникнення і розвиток перших університетів у Європі.
6. Школа й педагогічна думка епохи Відродження („Будинок радості” Вітторино да Фельтре, роман Ф. Рабле „Гаргантюа й Пантагрюель”, Е. Роттердамський і його „Похвала глупості”, „Досліди” М. Монтеня та ін.)
7. Педагогічна діяльність західноєвропейських університетів епохи Відродження.

Практичні завдання:

Завдання 1: Порівняйте афінську та спартанську системи виховання молоді. В чому Ви вбачаєте причини їх полярної відмінності? Побудуйте порівняну таблицю.

Завдання 2: Підготуйте повідомлення про виникнення, становлення та організацію навчання у перших вищих школах, які функціонували в епоху еллінізму та розквіту Римської імперії (Академія, Лікей, перші школи університетського типу).

Завдання 3: Проаналізуйте зміст освіти у церковних школах. Підготуйте схему змісту освіти в монастирських і соборних школах.

Завдання 4: Проаналізуйте організацію діяльності університетів епохи Середньовіччя. Підготуйте мультимедійну презентацію про історію виникнення та становлення найвідоміших європейських університетів (Париж, Болонья, Оксфорд, Кембридж, Прага, Краків та ін.)

Завдання 5: Проаналізуйте думки видатних діячів Відродження щодо ролі вчителя у вихованні підростаючого покоління, сформулюйте вимоги, які вони висували до особистості педагога. Підготуйте мультимедійну презентацію.

Завдання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте сутність індивідуально-групової форми організації навчання та проаналізуйте методику навчання у середньовічній школі.
2. Охарактеризуйте роль мандруючих професорів і студентів у розвитку університетської освіти в Європі. Підготуйте повідомлення про видатних діячів освіти епохи середньовіччя.
4. Порівняйте організацію навчання у середньовічних університетах та сучасних класичних університетах. Що успадкувала сучасна вища освіта від середньовічної?
5. Підготувати хронологічну схему виникнення європейських університетів.
6. Підготуйте есе на тему: „Чому епоху Відродження називають епохою гуманізму, а педагогіку – гуманістичною?”
7. Зіставте зміст церковного виховання епохи Середньовіччя та єзуїтського виховання епохи Контрреформації. Які нетрадиційні предмети вивчалися в єзуїтських колегіях і які методи навчання там застосовувалися? Висловіть своє ставлення до єзуїтської системи навчання.

Література

1. Білюк О.В. Історія та теорія педагогіки : навчально-методичний посібник. Миколаїв : Іліон, 2012.,436 с.
2. Джуринський А.Н. Історія педагогіки та освіти.К., 2013
3. Зайченко І.В. Історія педагогіки. Книга І. Історія зарубіжної педагогіки. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 624с.

4. Задорожна-Княгницька Л.В. Історія педагогіки : навчальний посібник для студентів ЗВО Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с.
5. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навч.метод. посібник. Вид. 4те,. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.
6. Хмельницька О. С. Педагогіка. Історія педагогіки: навчально-методичний посібник. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я.М., 2021. 222 с.

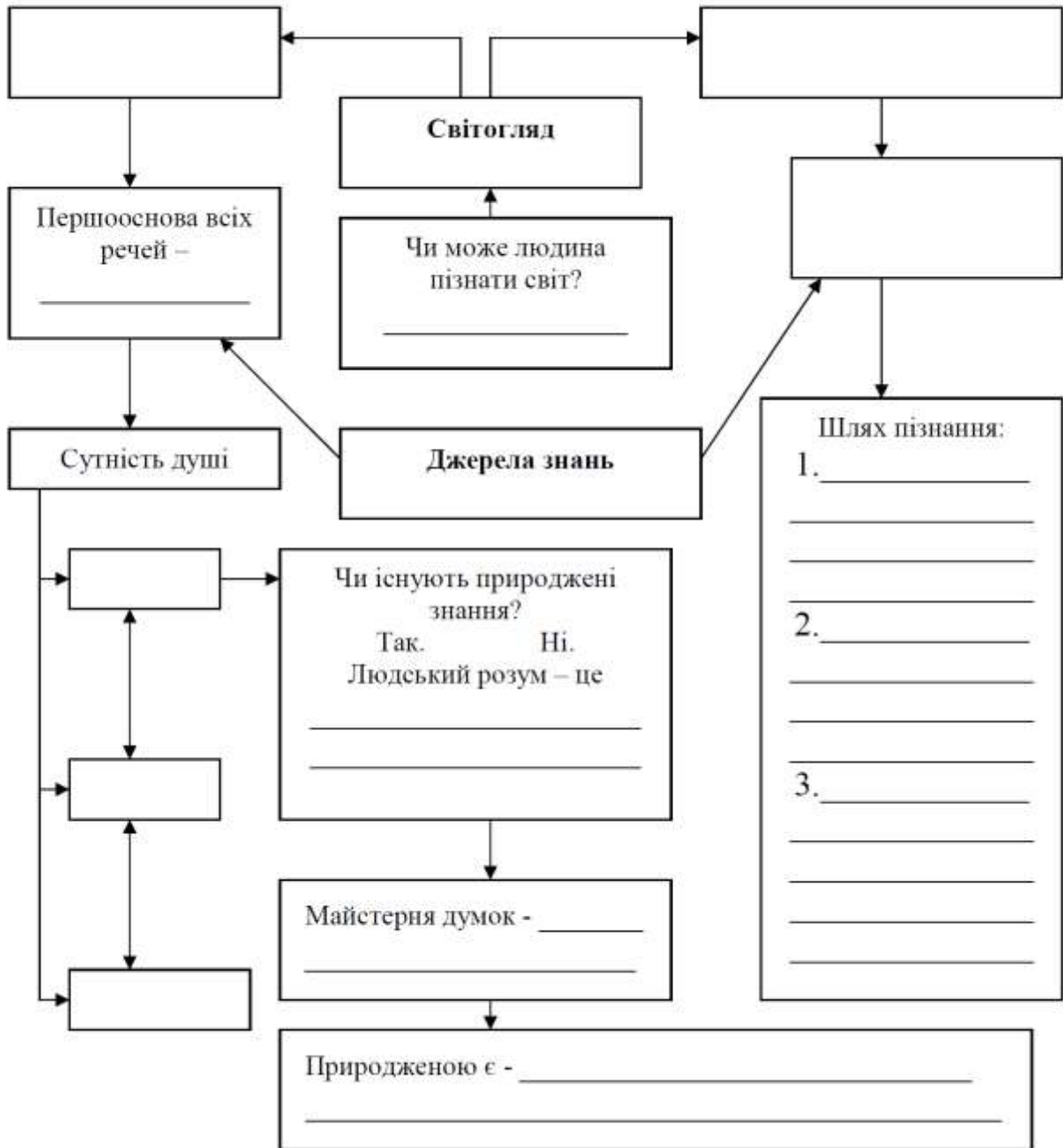
Семінарське заняття 2. Виникнення педагогіки як науки. Педагогічна діяльність і теоретична спадщина Я. А. Коменського.

Питання для обговорення:

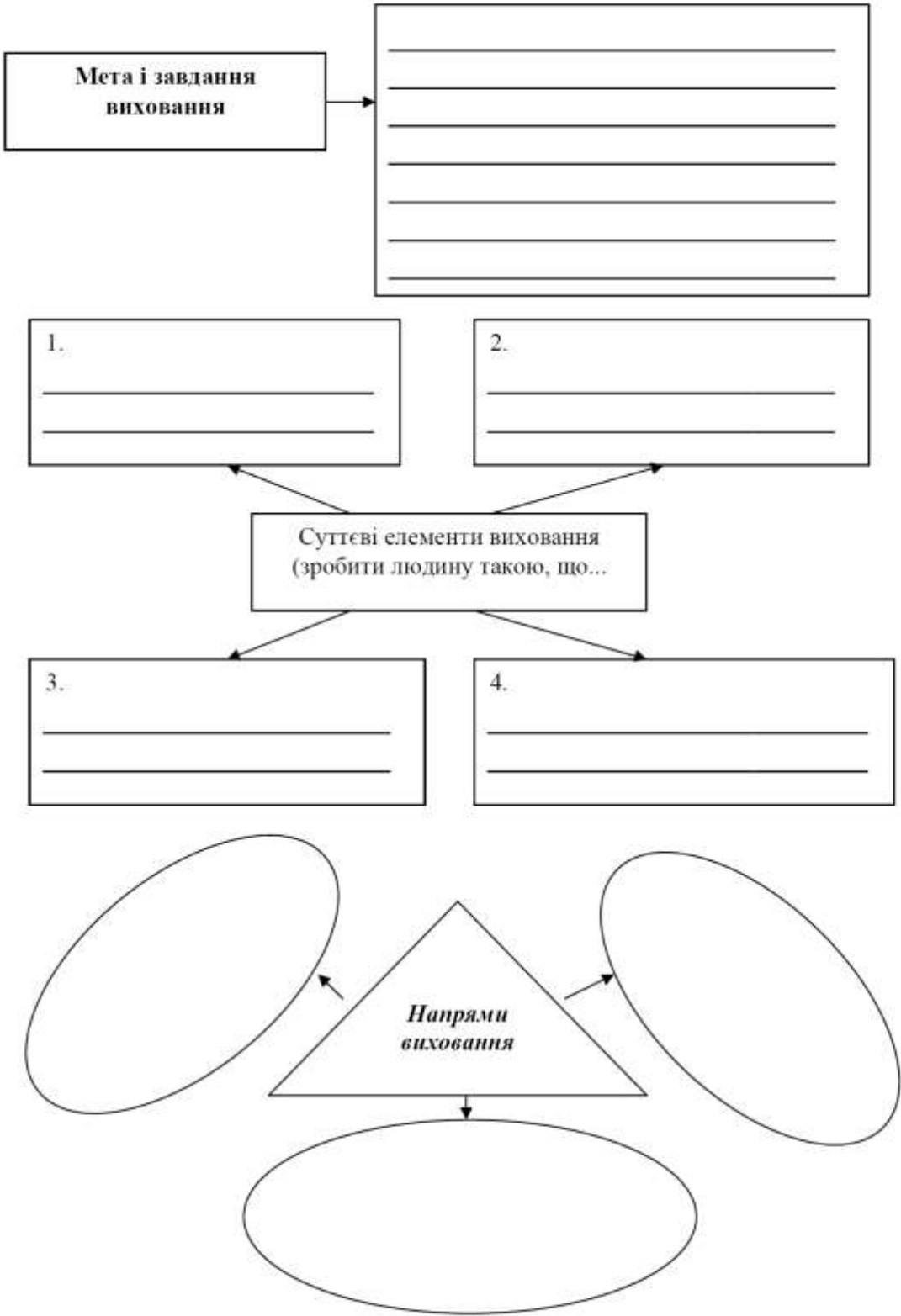
1. Життя та педагогічна діяльність Я.А.Коменського і демократичний рух XVII століття.
2. Особливості світогляду Я.А.Коменського
3. Педагогічна концепція Я.А.Коменського як органічна частина плану перебудови суспільства. Мета і завдання виховання.
5. Принцип природовідповідності навчання.
6. Вікова періодизація і система шкіл за Я.А.Коменським.
7. "Велика дидактика" як основа класно-урочної системи Я.А.Коменського.
8. Аналіз підручників Я.А.Коменського.

Практичні завдання

Завдання 1. Заповнити таблицю: Особливості світогляду Я.А. Коменського

Завдання 2. Заповнити таблицю: Мета і завдання виховання (за Я.А. Коменським)

Завдання 3. Проаналізуйте подану графічну модель. Встановіть логічні взаємозв'язки у наведеній моделі:

Завдання для самостійної роботи:

1. Відтворити основні етапи життя та діяльності Яна Амоса Коменського за таким планом:

28 березня 1592 року –

1604 р. –

1608 – 1610 рр.

1611 – 1613 рр. –

1614 р –

1618 р. –

1621 р.

1627 р.

1628 р. –

1631 р.

1641 р.

1642 - 1647 pp. –

1650 – 1654 pp. –

1656 p. –

1657 p. –

1658p. –

15 листопада 1670 року –

2. Визначити особливості світогляду Я.А.Коменського. У чому полягав дуалізм світогляду Я.А.Коменського?

Література

1. Білюк О.В. Історія та теорія педагогіки : навчально-методичний посібник. Миколаїв : Іліон, 2012.,436 с.
2. Джуринський А.Н. Історія педагогіки та освіти.К., 2013
3. Зайченко І.В. Історія педагогіки. Книга І. Історія зарубіжної педагогіки. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 624с.
3. Задорожна-Княгницька Л.В. Історія педагогіки : навчальний посібник для студентів ЗВО Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с.
4. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навч.метод. посібник. Вид. 4те,. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.
5. Хмельницька О. С. Педагогіка. Історія педагогіки: навчально-методичний посібник. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я.М., 2021. 222 с.

Семінарське заняття 3. Педагогічні ідеї європейського Просвітництва

Питання для обговорення:

1. Характеристика епохи періоду буржуазних революцій у Західній Європі.
2. Педагогічна теорія Джона Локка – ідеолога англійської буржуазної революції. "Думки про виховання."
3. Проєкт Джона Локка про робітничі школи.

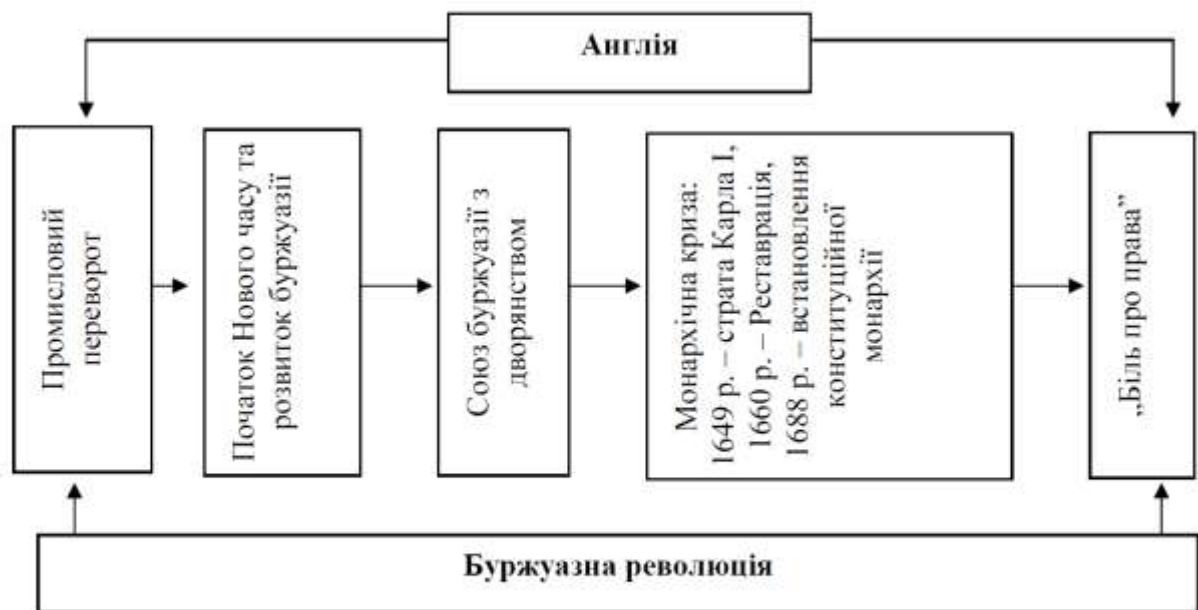
4. Педагогічна теорія Жан-Жака Руссо – ідеолога французької буржуазної революції. Твір "Еміль, або про виховання".
5. Характеристика педагогічної діяльності європейських університетів 16-18 ст.

Практичні завдання:

Завдання 1. Законспектувати праці педагогів:

- Локк Дж. Думки про виховання
- Руссо Ж.-Ж. Еміль, або Про виховання

Завдання 2. Охарактеризувати епоху періоду буржуазних революцій у Західній Європі (на прикладі Англії та Франції), користуючись схемами:

Завдання 3. Заповніть таблицю «Програма виховання джентльмена»

Моральне виховання <i>Мета:</i> _____ _____ _____ _____ <i>Методи:</i> _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	Програма виховання джентльмена	Фізичне виховання <i>Мета:</i> _____ _____ _____ _____ <i>Методи:</i> _____ _____ _____ _____ <i>Засоби:</i> _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____
---	--	---

Розумове виховання
<i>Мета освіти:</i> _____ _____ _____ _____
<i>Критерій визначення змісту освіти:</i> _____ _____ _____ _____
<i>Предмети вивчення:</i> 1 цикл: _____ _____ 2 цикл _____ _____ 3 цикл _____ _____ 4 цикл _____ _____ _____

Завдання для самостійної роботи:

1. Назвіть і охарактеризуйте основні періоди у розвитку дитини, розроблені Ж.-Ж. Руссо у трактаті „Еміль або Про виховання”: Роки життя Етапи Завдання виховання Методи виховання

- Від народження до 2 років
- Від 2 до 12 років
- Від 12 до 15 років
- Від 15 до 18 років
- Після 18 років

2. Відтворити основні етапи життя та діяльності Жан-Жака Руссо за таким планом:

28 червня 1712 року –

1722 р. –

1740-1741 рр.

1741 р. –

1749 р. –

1756 – 1762 рр.

1762 р. –

1762 – 1767 рр.

1771 – 1772 рр.

1778 р –

11 жовтня 1794 р. –

3. Поясніть сутність проєкту Джона Локка «Про робітничі школи», користуючись схемою:

Як Ви оцінюєте цей проект Джона Локка? Відповідь аргументуйте.

Література

1. Білюк О.В. Історія та теорія педагогіки : навчально-методичний посібник. Миколаїв : Іліон, 2012.,436 с.
2. Джуринський А.Н. Історія педагогіки та освіти. К., 2013
3. Зайченко І.В. Історія педагогіки. Книга І. Історія зарубіжної педагогіки. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 624с.
4. 4.Задорожна-Княгницька Л.В. Історія педагогіки : навчальний посібник для студентів ЗВО Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с.
5. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навч.метод. посібник. Вид. 4те,. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.
6. Хмельницька О. С. Педагогіка. Історія педагогіки: навчально-методичний посібник. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я.М., 2021. 222 с.

Змістовий модуль 2. Історія вітчизняної педагогічної думки

Семінарське заняття 4. Виховні ідеали Київської Русі

Питання для обговорення:

1. Організація виховання у східних слов'ян.
2. Зародження писемності та розвиток шкільництва в Київській Русі. Система шкіл.
3. Зміст і методика шкільного навчання та виховання у Київській Русі.

4. Літературно-педагогічні пам'ятники XI-XIII ст. (перекладні та вітчизняні).

Практичні завдання:

Завдання 1. Користуючись текстом підручників чи додаткових джерел охарактеризувати основні навчальні книги Київської Русі, зокрема: “Пчела”, „Златоуст”, “Ізборник Святослава”, Повчання дітям”

Завдання для самостійної роботи:

1. Заповніть таблицю:

СИСТЕМА ШКІЛ КИЇВСЬКОЇ РУСІ

Школи книжного вчення

(школа _____ типу)

Засновники: Володимир (988) – Десятинна церква

Ярослав (1037) – Двірцева школа

Зміст освіти: _____

Монастирські школи

(школа _____ типу)

Зміст освіти: _____

Школи грамоти, школи майстрів грамоти

(школа _____ типу)

Зміст освіти: _____

Жіночі школи

(училища при монастирях)

Засновники: Анна Всеволодівна (1086) – Київ;

ігуменя Єфросинія (1143) – Полоцьк

Зміст освіти: _____

Література

1. Білюк О.В. Історія та теорія педагогіки : навчально-методичний посібник. Миколаїв : Іліон, 2012.,436 с.
2. Джуринський А.Н. Історія педагогіки та освіти.К., 2013
3. Зайченко І.В. Історія педагогіки. Книга І. Історія зарубіжної педагогіки. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 624с.
4. Задорожна-Княгницька Л.В. Історія педагогіки : навчальний посібник для студентів ЗВО Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с.
5. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навч.метод. посібник. Вид. 4те,. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.
6. Лузан П.Г. Історія педагогіки та освіти в Україні : навчальний посібник. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: ДАКККиМ, 2010. 296 с.
7. Хмельницька О. С. Педагогіка. Історія педагогіки: навчально-методичний посібник. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я.М., 2021. 222 с.
8. Хрестоматія з історії вітчизняної педагогіки. К. : ДАКККиМ, 2010. 600 с.

Заняття 5. Формування освітньої політики у козацьку добу (XIII - XVIII ст.) Педагогічні погляди Г.С. Сковороди

Питання для обговорення:

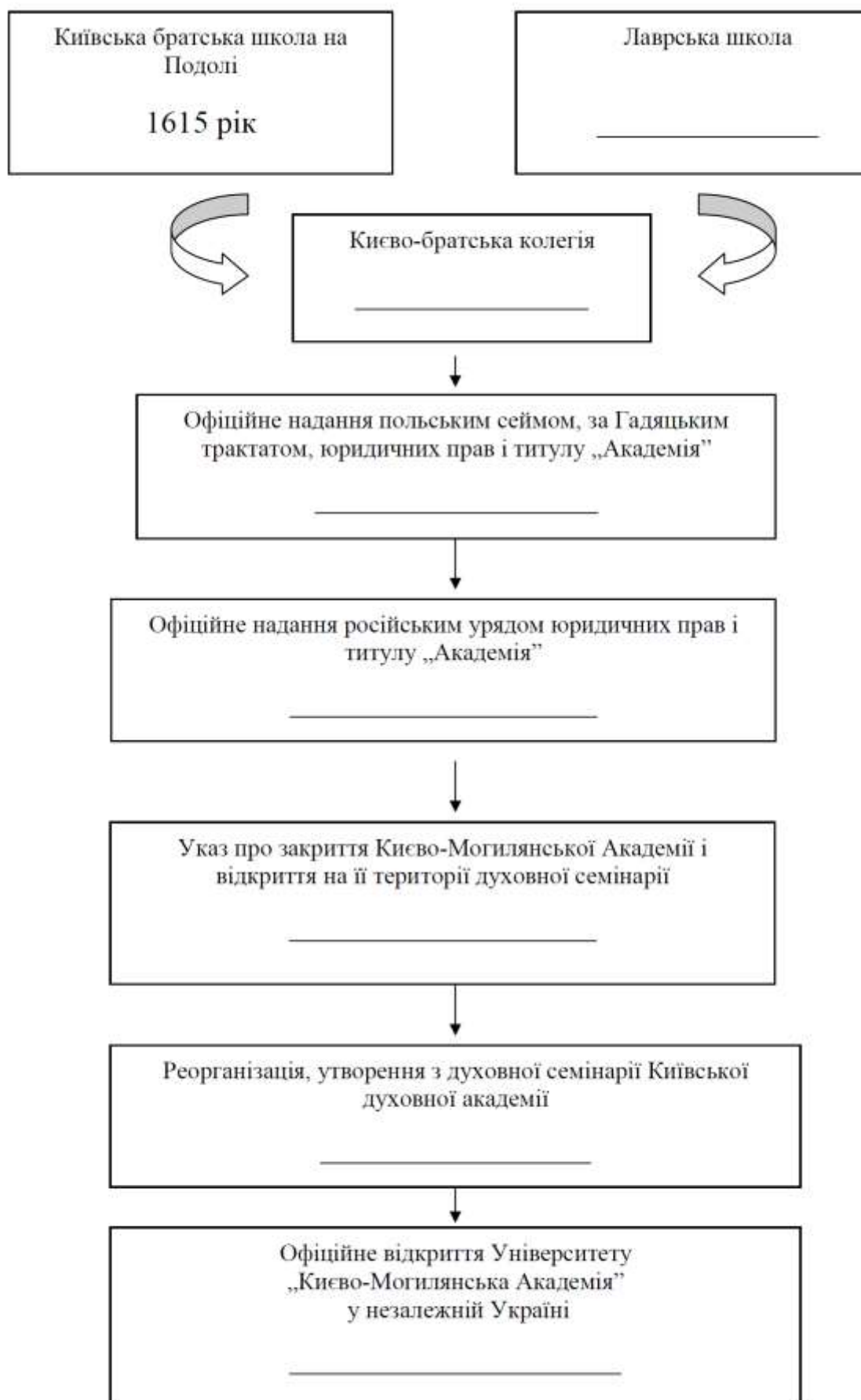
1. Зародження та розвиток козацької педагогіки (мета виховання лицаря-козака, щаблини козацької освіти). Виховні ідеали козацької педагогіки
2. Виникнення і розвиток братських шкіл в Україні, їх роль у формуванні національної самосвідомості та культури
3. Найвідоміші вчителі братських шкіл (*І.Борецький, Ст. і Л.Зизанії, П.Беринда, Г. та М.Смотрицькі, К.Ставровецький та ін.*); створення перших підручників та навчальної літератури (*„Граматика...” М.Смотрицького, енциклопедія і „Синопис” П.Беринди, „Наука...” І. Галятовського, «Азбука» Л.Зизанія та ін.*).

4. Діяльність навчальних закладів інших типів (католицькі та уніатські школи, єзуїтські колегії, козацькі школи).
5. Мета виховання та виховний ідеал українського педагога Г.С. Сковороди
6. Зміст освіти, дидактичні погляди Г.Сковороди, принципи та методи навчання.
7. Значення педагогічних поглядів Г.Сковороди у розвитку української педагогічної думки.

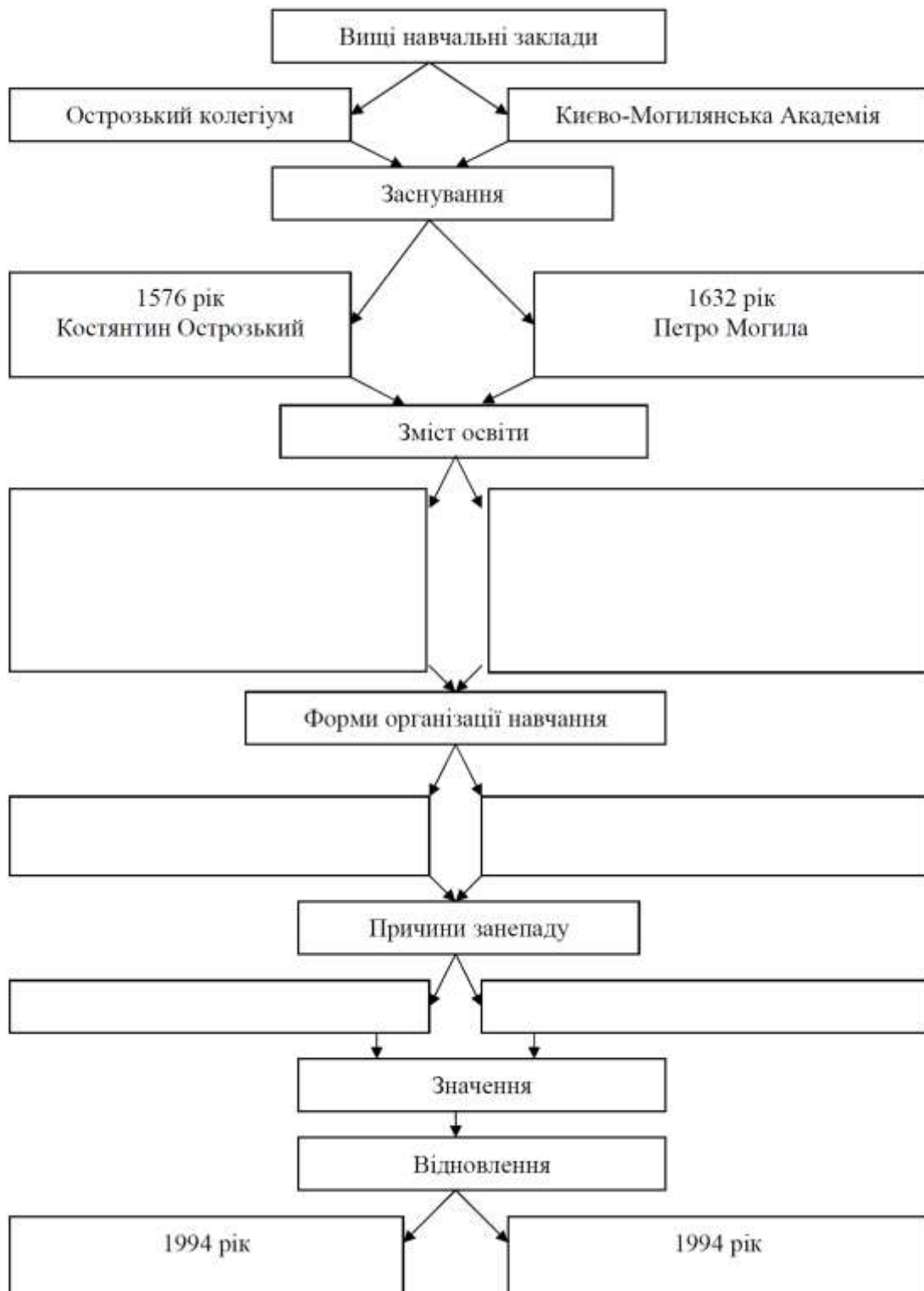
Практичні завдання:

Завдання 1. Визначити основні положення Львівської братської школи.

Заповніть таблицю визначте найвизначніші дати в діяльності КМА

Зіставте зміст освіти, організацію навчання та значення перших вищих навчальних закладів України за такою схемою

Завдання для самостійної роботи:

1. Зробити порівняльну характеристику ідей вільного природовідповідного виховання в педагогічних концепціях Ж.-Ж. Руссо та Г. Сковороди.
2. Охарактеризувати дидактичні погляди Г.С. Сковороди за планом:
 - Принцип навчання –
 - Зміст навчання –
 - Предмети навчання –
 - Методи навчання –

Література

1. Білюк О.В. Історія та теорія педагогіки : навчально-методичний посібник. Миколаїв : Іліон, 2012., 436 с.
2. Джуринський А.Н. Історія педагогіки та освіти. К., 2013
3. Зайченко І.В. Історія педагогіки. Книга І. Історія зарубіжної педагогіки. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 624с.
4. Задорожна-Княгницька Л.В. Історія педагогіки : навчальний посібник для студентів ЗВО Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с.
5. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навч.метод. посібник. Вид. 4те., Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.
6. Лузан П.Г. Історія педагогіки та освіти в Україні : навчальний посібник. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: ДАКККіМ, 2010. 296 с.
7. Хмельницька О. С. Педагогіка. Історія педагогіки: навчально-методичний посібник. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я.М., 2021. 222 с.
8. Хрестоматія з історії вітчизняної педагогіки. К. : ДАКККіМ, 2010. 600 с.

Семінарське заняття 6. Педагогічні системи вітчизняних педагогів

К.Д. Ушинського, А.С. Макаренка. В.О.Сухомлинського

Питання для обговорення:

1. Життя, педагогічна діяльність і умови формування світогляду К.Д.Ушинського. Загальнопедагогічні ідеї К.Д.Ушинського.

2. Дидактичні погляди К.Д.Ушинського. Вимоги до вчителя та його підготовки.
3. Вплив К.Д.Ушинського на розвиток школи і педагогіки інших народів.
4. Педагогічна діяльність, мета та принципи виховання А.С. Макаренка.
5. Теорія колективу А.С. Макаренка.
6. Теорія трудового виховання у педагогічній спадщині А.С. Макаренка.
7. Гуманістичні основи педагогічної системи В.О.Сухомлинського
8. Теорія виховання всебічно розвиненої особистості

Практичні завдання:

Завдання 1. Прокоментуйте напис на меморіальній дошці, яку було покладено на могилу К.Д. Ушинського у 1946 році: «В роки царської сваволі він жадав народу волі, працював для Батьківщини, душу розумів дитини, школу рятував з безодні, став безсмертним він сьогодні!»

Завдання 2. Зробіть порівняльний аналіз змісту і методики виховання А.С.Макаренка та В.О. Сухомлинського.

Завдання для самостійної роботи:

1. Порівняльний аналіз педагогічних концепцій Г. Спенсера, Ф. А. В.Дістервега та К. Ушинського.
2. Проаналізувати різні точки зору на ідеї А. Макаренка з сучасних позицій

Література

1. Білюк О.В. Історія та теорія педагогіки : навчально-методичний посібник. Миколаїв : Іліон, 2012.,436 с.
2. Зайченко І.В. Історія педагогіки. Книга І. Історія зарубіжної педагогіки. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 624с.
3. Задорожна-Княгницька Л.В. Історія педагогіки : навчальний посібник для студентів ЗВО Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с.

4. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навч.метод. посібник. Вид. 4те,. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.
5. Лузан П.Г. Історія педагогіки та освіти в Україні : навчальний посібник. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: ДАКККиМ, 2010. 296 с.
6. Хмельницька О. С. Педагогіка. Історія педагогіки: навчально-методичний посібник. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я.М., 2021. 222 с.
7. Хрестоматія з історії вітчизняної педагогіки. К. : ДАКККиМ, 2010. 600 с.

Змістовний модуль 3. Концепції та інновації в галузі освіти та педагогіки

Семінарське заняття 7. Основні напрями реформування освітніх систем наприкінці 20 – поч.. 21 ст.

Питання для обговорення:

1. Глобалізація як чинник розвитку сучасної освіти.
2. Часовий вимір розвитку глобалізації. Глобалізація як історичний процес. Глобалізація як сучасний процес.
3. Провідні стратегії глобалізації освіти.
4. Реформи освіти в сучасному світі: професійна освіта. Реформи освіти в сучасному світі: вища освіта.
5. Шкільні системи провідних країн світу.

Практичні завдання:

Завдання 1. Охарактеризуйте риси кризи вищої освіти наприкінці ХХ століття:

- Виникла потреба в підготовці фахівців нової формації, але для цього не було ні наукової, ні методичної бази.
- Тривалий час підготовка фахівців відбувалася на шкоду їх духовному й культурному розвитку (виник термін «технократичне мислення», для якого були чужими поняття «моральність», «гуманність», «гідність»).

- Тоталітарне управління освітою, уніфікація вимог пригнічували ініціативу, творчість, відповідальність викладачів вищої школи.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначте основні завдання реформування вищої освіти. Обґрунтуйте.

- розвиток системи неперервної освіти впродовж життя;
- підвищення якості навчання, виховання, кваліфікації, компетентності та відповідальності фахівців усіх напрямів, їх підготовки і перепідготовки;
- інтеграція освіти і науки, розробка і запровадження нових педагогічних технологій, інформатизація освіти;
- створення умов для особистісного розвитку і творчої самореалізації кожного фахівця;
- сприяння розвитку здібностей і мотивації студентів у процесі навчання.

Семінарське заняття 8. Зарубіжні та вітчизняні концепції виховання особистості

Питання для обговорення:

1. Провідні ідеології освіти в сучасному світі: культурний реалізм, есенціалізм, перенніалізм, експерименталізм, екзистенціалізм.
2. Виховна концепція неотомізму
3. Психоекспериментальні концепції виховання особистості.
4. Біхевіористична концепція виховання особистості.
5. Прагматична концепція виховання особистості.
6. Неогуманістична концепція виховання особистості.
7. Провідні концепції виховання особистості у сучасній українській педагогіці

Практичні завдання:

Завдання 1. Включіть у ваш педагогічний словник такі поняття і запропонуйте варіанти їх визначень: «концепція виховання», «гуманістичне особистісно-орієнтоване виховання», «вихованість», «вільне виховання»,

«виховний ідеал», «духовність», «колектив», «колективна творча справа», «передача відповідальності», «самоврядування», «самореалізація» тощо.

Завдання 2. З переліку характерних ознак, що визначають сутність різних педагогічних концепцій, вибрати ті, які їх характеризують:

- А) прагматизм;
- Б) неопозитивізм;
- В) екзистенціалізм;
- Г) неотомізм;
- Д) біхевіоризм.

1. Мета виховання - християнська моральність.
2. Виховання розвивається за схемою: «стимул - реакція - підкріплення».
3. Зближення виховання з життям.
4. Ідеал виховання відповідає вимогам індустріального суспільства.
5. В основі виховання лежать інтереси дитини.
6. Повна гуманізація системи виховання.
7. Свобода самовираження особистості.
8. Людина є те, що вона сама із себе робить.
9. Колектив шкодить формуванню особистості.
10. Виховання віри в Бога.
11. Повна свобода вчинків особистості.
12. Розвиток людського «Я».
13. Виховання не допомагає людині.
14. Головне - розвиток почуттів, інтуїції, настроїв.
15. Досягнення мети виховання шляхом практичної діяльності.
16. Розвиток активності і самостійності.
17. Завдання виховання - виховання раціонально мислячої людини.

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть порівняльну таблицю на тему «Зарубіжна і вітчизняна виховна проблематика».

	Виховна проблема	Спільне у рішенні виховних проблем в Україні та європейських країнах	Відмінне в рішенні виховних проблем в Україні та європейських країнах
1			
2			

2. Проаналізуйте свій шкільний досвід. До послідовників яких концепцій виховання Ви можете віднести своїх вчителів? Аргументуйте вашу точку зору на прикладах.

Література

1. Електронна бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова - www.npu.edu.ua (elib@npu.edu.ua)
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] Спосіб доступу: URL: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof>
3. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof-tech/6/0001> – Назва з екрана.
4. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: <http://osvita.in.ua/index.php?option> - Назва з екрану.

Семінарське заняття 9. Вища освіта в Україні на сучасному етапі. Сучасне законодавство України про освіту

Питання для обговорення:

1. Реформування системи вищої освіти в контексті Болонського процесу.
2. Модернізація структури, змісту й організації освіти на засадах компетентнісного підходу, переорієнтації змісту освіти на цілі сталого розвитку; забезпечення доступності та неперервності освіти впродовж життя.

3. Укрупнення (об'єднання) університетів, закладів вищої освіти.

Практичні завдання:

Завдання 1. Дослідити сучасну систему вищої освіти в Україні, конкретизувати особливості її нормативно-правового забезпечення, тенденції та стратегії перспективного розвитку; підготувати реферат з мультимедійною презентацією.

Завдання 2. Визначте структуру та зміст освіти на засадах компетентнісного підходу. Заповніть таблицю

Структура вищої освіти	Зміст вищої освіти

Питання для самостійної роботи:

1. Що таке стандарти вищої освіти? Розкрийте систему стандартів вищої освіти.
2. Що є основною метою державної політики в галузі вищої освіти?
3. На яких принципах ґрунтується державна політика щодо вищої освіти?
4. Визначте пріоритетні напрями державної політики щодо розвитку вищої освіти в Україні.

Література

1. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої: школи: навч.посб. / Л.В.Барановська. – К.: НАУ, 2015. 240с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/>
2. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч.посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко. Д., 2014. 416 с.
3. Кучинська І. О. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2020. 291 с.
4. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

5. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник /В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ :КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
6. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248с.
7. Рябченко В. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: деякі концептуальні зауваження. *Освіта*, 2007. № 13–14. С. 8–9.

Семінарське заняття 10. Запровадження в Україні Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти.

Питання для обговорення:

1. Впровадження механізмів гарантії якості вищої освіти
2. Адаптація національної рамки кваліфікацій до Європейської Рамки кваліфікацій.
3. Трансформація програм у закладах вищої освіти. Впровадження студентоцентрованого навчання. Забезпечення гнучких індивідуальних траєкторій навчання високої якості.
4. Реформування навчання в аспірантурі та процедура присудження наукових ступенів.
5. Підвищення можливостей працевлаштування випускників, зміцнення мобільності як засобу для покращання навчання. Трансформація університету в університет навчання впродовж життя.
6. Діяльність Національного агентства забезпечення якості вищої освіти. Акредитація освітніх програм.

Практичні завдання:

Завдання 1. Ознайомитися з положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти

Завдання 2. Розглянути національну рамку кваліфікацій, зробити порівняльний аналіз з Європейською рамкою кваліфікацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати методичні рекомендації для експертів Національного агентства щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми (<https://naqa.gov.ua/>)
2. Ознайомитися з нормативно-правовою базою України щодо забезпечення стандартів якості в Європейському просторі вищої освіти; підготувати мультимедійну презентацію

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет, завдання, методи та джерела історії педагогіки.
2. Розвиток виховання за первісного суспільства.
3. Розвиток освіти і виховання у Давньому світі (Міжріччя, Мала Азія, Африка, Давня Греція, Давній Рим, Давній Схід, Візантія та ін.).
4. Педагогічні погляди філософів Давнього світу.
5. Розвиток освіти і виховання у феодальному суспільстві.
6. Розвиток світського, схоластичного та монастирського навчання.
7. Розвиток освіти і виховання за часів реформації та контрреформації. Єзуїтська освіта.
8. Розвиток освіти і виховання в епоху Відродження.
9. Педагогічні погляди просвітителів епохи Відродження.
10. Становлення педагогіки як науки (теорія Я. А. Коменського).
11. Французька педагогічна думка (VIII – XIX ст.).
12. Німецька педагогічна думка (VIII – XIX ст.).
13. Англійська педагогічна думка (VIII – XIX ст.).
14. Розвиток освіти і виховання США.
15. Реформаторська педагогіка.
16. Радянська система освіти: загальна характеристика.
17. Розвиток освіти і виховання за часів стародавніх українських поселень.
18. Розвиток освіти і виховання за часів Київської Русі.
19. Розвиток освіти і виховання за часів Литовського князівства та Речі Посполитої.
20. Українське відродження.
21. Феномен козацької педагогіки.
22. Створення колегіумів в Україні.
23. Народна педагогіка.
24. Духовна педагогіка
25. Розвиток освіти і виховання за часів УНР, Гетьманату, Директорії.

- 26.Розвиток освіти і виховання в УСРР у 20-х рр. ХХ століття.
- 27.Уніфікація систем освіти України і Росії: передумови, наслідки.
- 28.Розвиток освіти і виховання у повоєнний період.
- 29.Загальна характеристика періодів стагнації в освіті.
- 30.Глобалізація як чинник розвитку сучасної освіти
- 31.Реформи освіти в сучасному світі: професійна освіта. Реформи освіти в сучасному світі: вища освіта
- 32.Шкільні системи провідних країн світу.
- 33.Виховна концепція неотомізму
- 34.Психоаналітичні концепції виховання особистості.
- 35.Біхевіористична концепція виховання особистості.
- 36.Прагматична концепція виховання особистості
- 37.Виховна концепція екзистенціалізму.
- 38.Неогуманістична концепція виховання особистості.
- 39.Провідні концепції виховання особистості у сучасній українській педагогіці.
- 40.Реформування системи вищої освіти в контексті Болонського процесу.
- 41.Модернізація структури, змісту й організації освіти на засадах компетентнісного підходу, переорієнтації змісту освіти на цілі сталого розвитку; забезпечення доступності та неперервності освіти впродовж життя.
- 42.Укрупнення (об'єднання) університетів, закладів вищої освіти.
- 43.Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про повну загальну середню освіту».
- 44.Реформа Нова українська школа (НУШ)
- 45.Впровадження механізмів гарантії якості вищої освіти.
- 46.Адаптація національної рамки кваліфікацій до Європейської Рамки кваліфікацій.

- 47.Впровадження студентоцентрованого навчання. Забезпечення гнучких індивідуальних траєкторій навчання високої якості.
- 48.Реформування навчання в аспірантурі та процедура присудження наукових ступенів.
- 49.Діяльність Національного агентства забезпечення якості вищої освіти. Акредитація освітніх програм.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білюк О.В. Історія та теорія педагогіки : навчально-методичний посібник. Миколаїв : Іліон, 2012.,436 с.
2. Джуринський А.Н. Історія педагогіки та освіти.К., 2013
3. Зайченко І.В. Історія педагогіки. Книга І. Історія зарубіжної педагогіки. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 624с.
- 4.Задорожна-Княгницька ·Л.В. Історія педагогіки : навчальний посібник для студентів ЗВО Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с.
5. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навч.метод. посібник. Вид. 4те,. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.
6. Лузан П.Г. Історія педагогіки та освіти в Україні : навчальний посібник. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: ДАКККиМ, 2010. 296 с.
7. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: <http://osvita.in.ua>
8. Хмельницька О. С. Педагогіка. Історія педагогіки: навчально-методичний посібник. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я.М., 2021. 222 с.
9. Хрестоматія з історії вітчизняної педагогіки. К. : ДАКККиМ, 2010. 600 с.

Допоміжна

1. Адаменко О. Особливості і тенденції розвитку педагогічної науки в Україні у 2 половині ХХ ст. Рідна школа. 2012.- №4-5. с. 39-43
2. Антонєць М. Висвітлення проблеми вивчення дитини на сторінках журналу «Шлях освіти» (20-ті роки ХХ ст.) .Рідна школа. 2012. №6. с. 68-72
3. Березівська Л. Диференціація навчання як форма індивідуального підходу до дитини у працях українських педагогів (1917-1920).Рідна школа. 2011. № 8-9. с. 75-80.
4. Березівська Л. Тенденції розвитку державної політики щодо диференціації організації та змісту шкільної освіти в Україні(кінець ХІХ ст. – 1932).Рідна школа. 2013. №1-2. с.66-71.

5. Бондар Л. Відображення ідей про диференційований підхід до навчання у змісті освіти початкової школи(кінець XIX - до 1917 р.).Рідна школа. 2011. №8-9. с. 69-73.
6. Бондар Л. Особливості диференційованого підходу до навчального процесу в заклад освіти духовного відомства (кінець XIX ст. – до 1917 р.).Рідна школа. 2012. №10. с. 62-67.
7. Бурова Е. Проблема взаємодії педагогічної теорії та освітянської практики у роботі вчительських з'їздів (50-80 – ті роки XX ст.).Рідна школа. 2013. №3. с. 37-43.
8. Милько В. Становлення системи освіти в Україні XIX ст.: до історії створення Харківського, Одеського та Київського навчальних округів(1803-1839) .Історія в школі. 2013.№3. с.15-18.
9. Могилюк С. Середньо-професійна освіта Дніпропетровщини: пріоритетні напрямки та етапи становлення під час німецької окупації(1941- 1943).Історія в школі. 2011. №11-12. с. 1
10. Ничкало Н. Українська наукова школа педагогічної майстерності – скарбниця сьогодення й майбутнього(І.А.Зязюн).Рідна школа. 2013. №3. с.3-11.
11. Олексін Ю. Розвиток ідеї диференціації навчання школярів у радянській педагогічній науці (30-70 – ті роки XX ст.). Рідна школа. 2012.№8 9. с.71-76.
12. Панасенко Е. Відображення виховних експериментів у вітчизняних науково-педагогічних дослідженнях (1943-50 – ті роки XX ст.).Рідна школа. 2012. №10. с. 68-74.

Навчальне видання

ІСТОРІЯ, КОНЦЕПЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ ТА ПЕДАГОГІКИ

Електронні методичні рекомендації
до семінарських занять з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Електронне практичне видання

Укладачі:

Прокоф'єва Любов Борисівна
Вейландє Лілія Вольдемар-Вікторівна

Шрифт Times New Roman.

Системні вимоги:

операційна система сумісна з програмним забезпеченням
для читання файлів формату PDF.
Обсяг даних 0,9 МБ.

Оригінал макет виготовлено в авторській редакції

Кафедра соціальної роботи
Факультет психології та соціальної роботи
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
вул. Дворянська, 2, м. Одеса, 65082
social-work@onu.edu.ua